

Wijs, grijs en puber

Jean Paul Van Bendegem

Vrije Universiteit Brussel

Centrum voor Logica en Wetenschapsfilosofie

LES MAISONS DE REPOS

DANS L'ANGLE MORT

LES DROITS HUMAINS DES PERSONNES ÂGÉES PENDANT
LA PANDÉMIE DE COVID-19 EN BELGIQUE

AMNESTY
INTERNATIONAL

7 op de 10 senioren
hebben te maken met
een of andere vorm
van discriminatie op
basis van leeftijd

Drie thema's

1. Wijsheid
2. Ouder worden/zijn
3. Puber worden/zijn

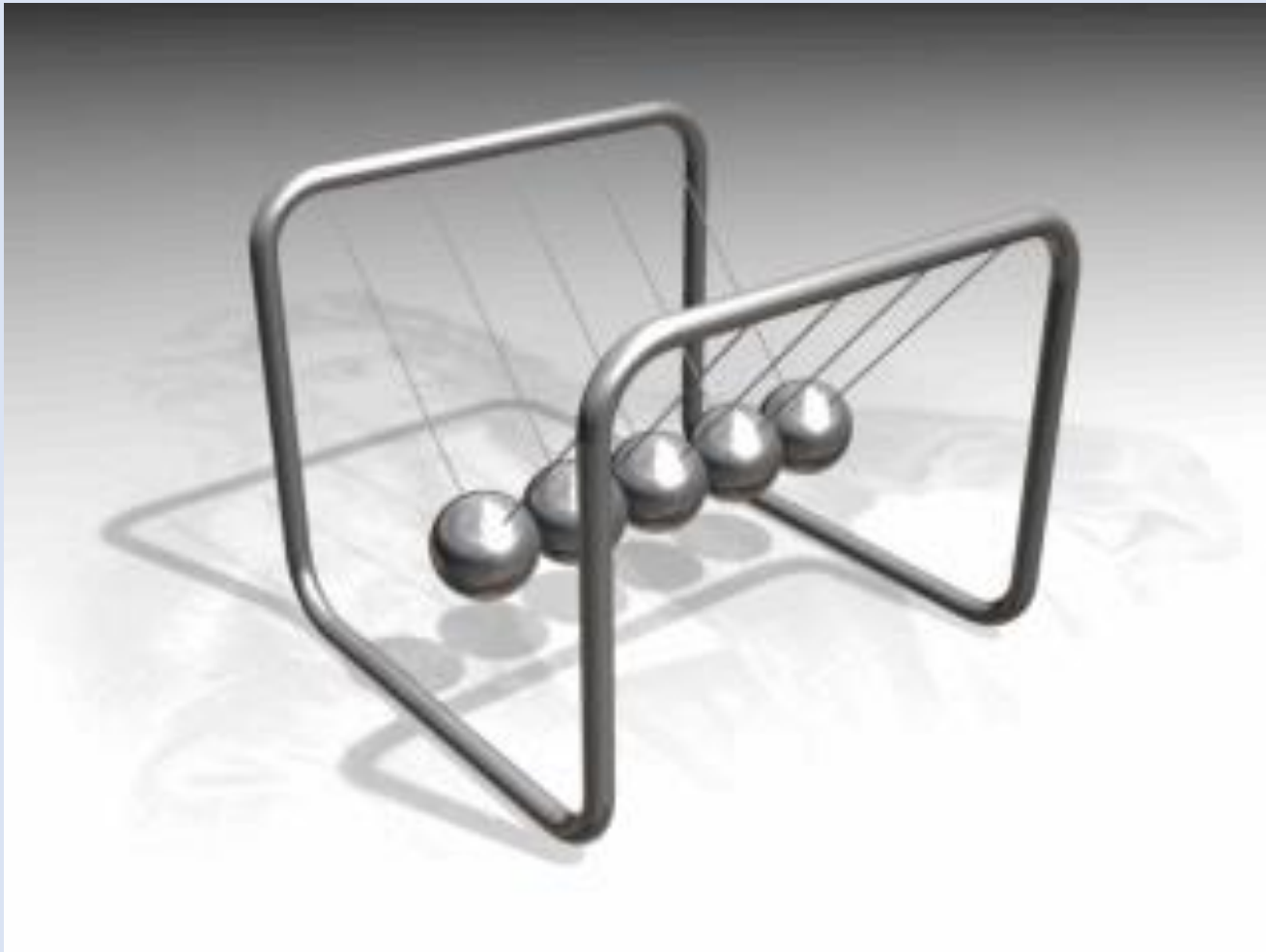
Indien het ouder worden, het senior zijn geen aflopende fase is van het leven dan is de vraag welke naam deze fase kan krijgen?

Mijn voorstel is:
puber.

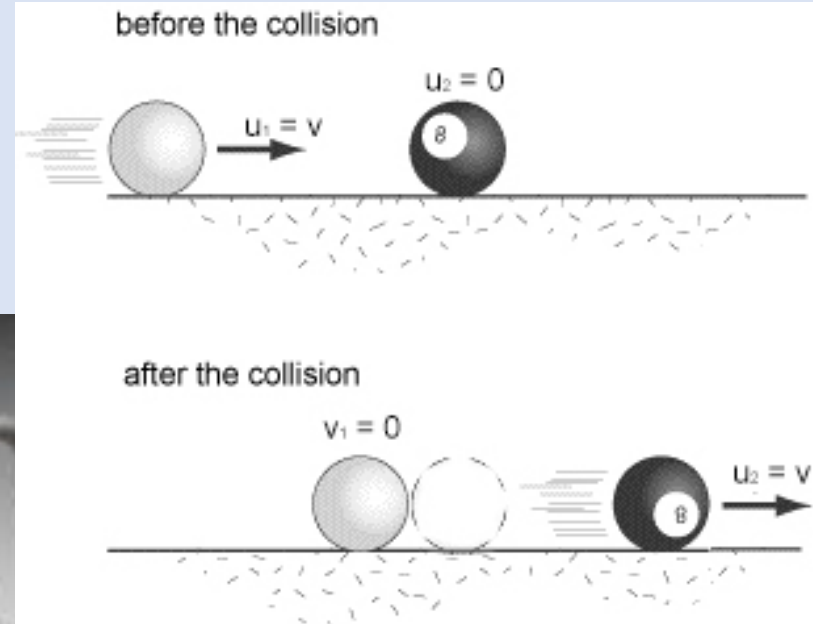
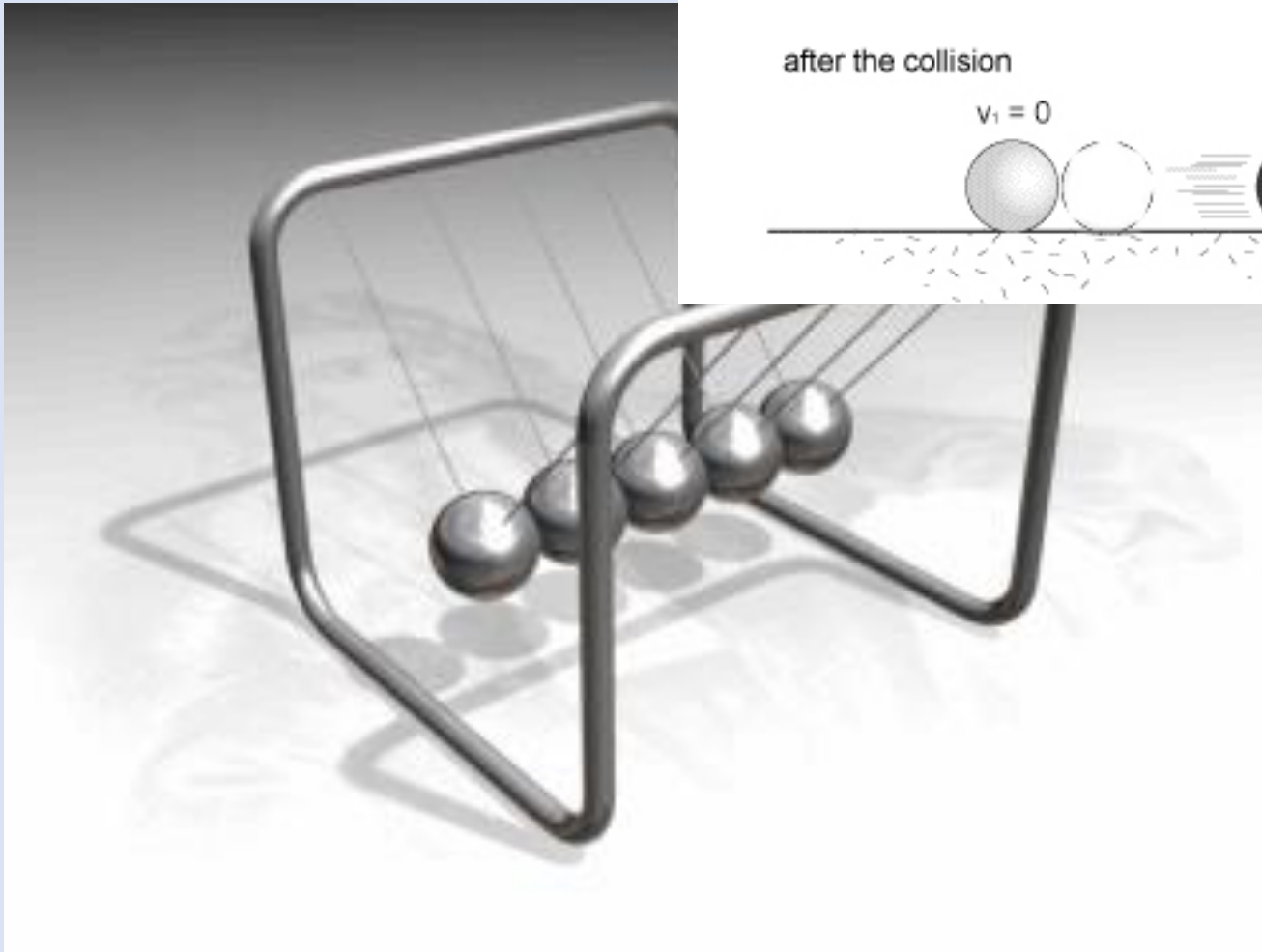
1. Wijsheid

- Kennis = wetenschappelijke kennis
- Basismodel: de wetenschappen
 - Theoretisch
 - Wiskunde als ideale taal
 - Experimenten, waarnemingen, observaties ...
 - Specialismen (natuurkunde, biologie, economie ...)
- Waarheid staat voorop
 - Doel blijft een beschrijving van de wereld

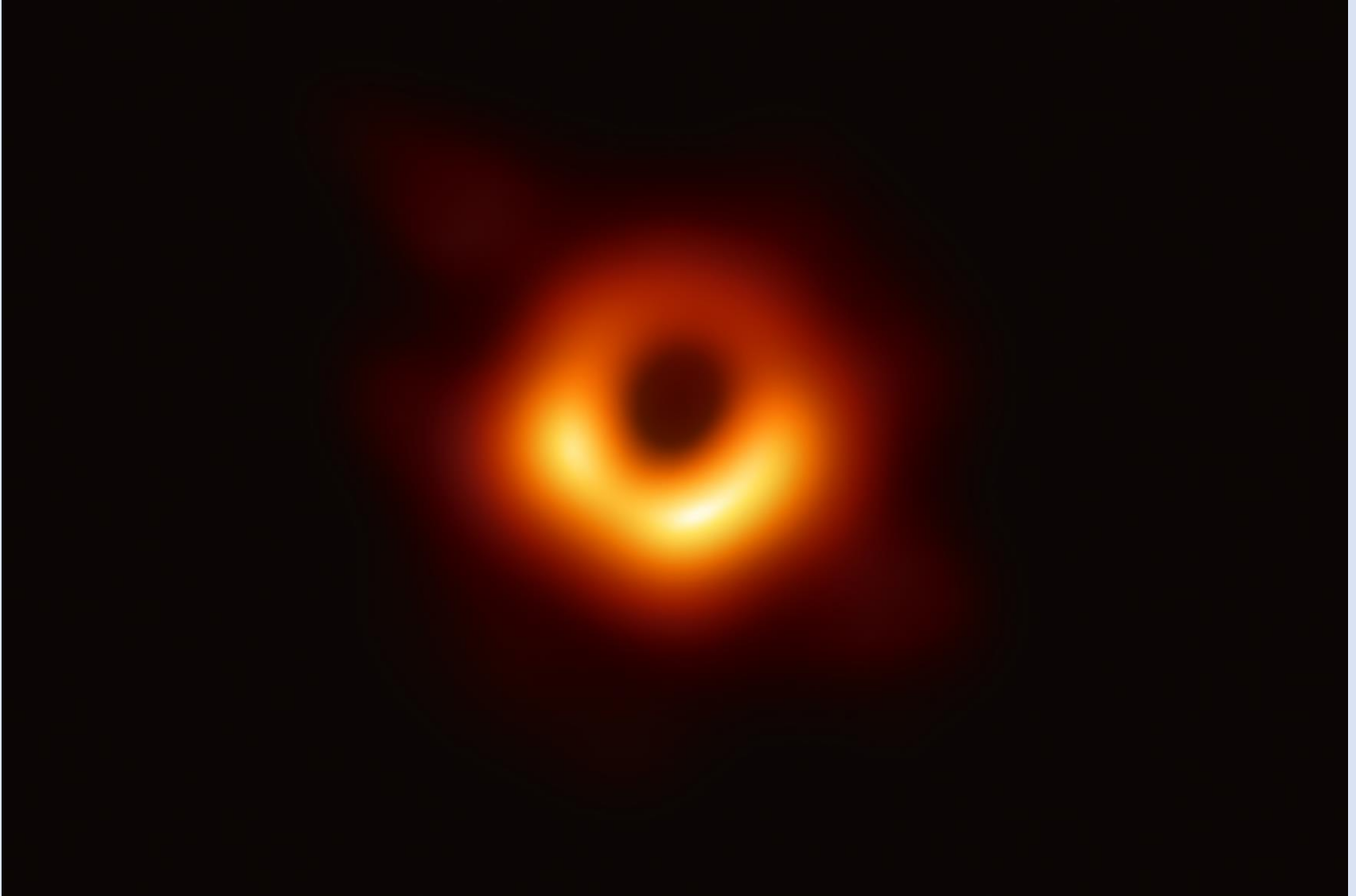
Type voorbeeld:

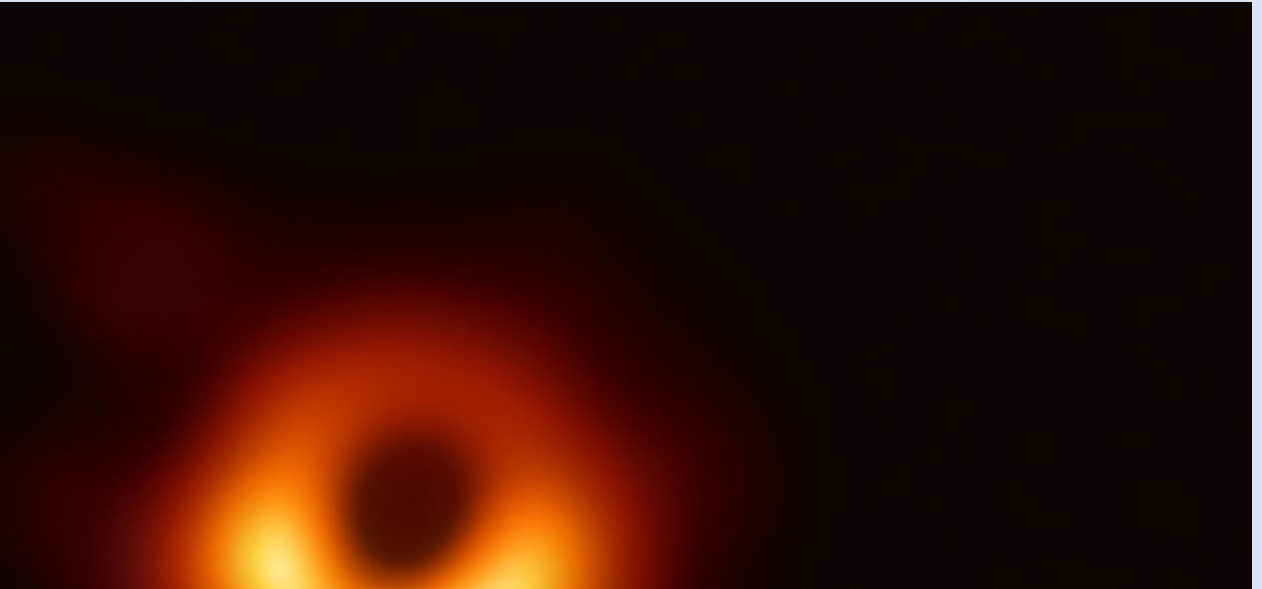
Type voorbeeld:

Recent: “foto” van een zwart gat

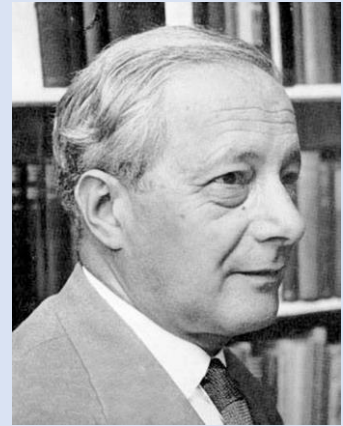
Recent: “foto” van een zwart gat

$$ds^2 = -\left(1 - \frac{2Gm}{r}\right)dt^2 + \frac{dr^2}{\left(1 - \frac{2Gm}{r}\right)} + r^2d\Omega^2$$

Rol van de ervaring

- Kennis opgedaan tijdens het handelen
- ‘Stille’ kennis (*tacit knowledge*)
 - Michael Polanyi (1891-1976)
 - *The Tacit Dimension* (1966)
- ‘Weten dat’ (*knowing that*) tegenover ‘weten hoe’ (*knowing how*)
- Rol van de expert en contrast met de wetenschapper

Phronesis & techne

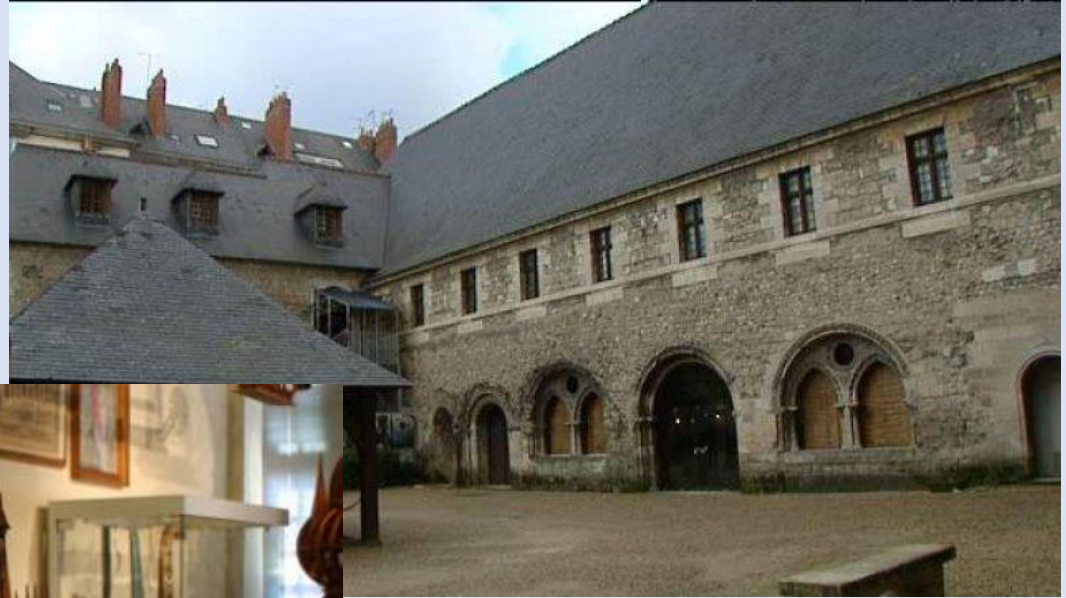
Phronesis

- Aristoteles (in *Ethica Nicomachea*)
- Stemt overeen met 'voorzichtigheid' op basis van ervaring
- Rol van de casuïstiek

Techne (Ars)

- Het beheersen van technieken
- Het aanleren doorheen praktijken
- Ambacht

De compagnonnage

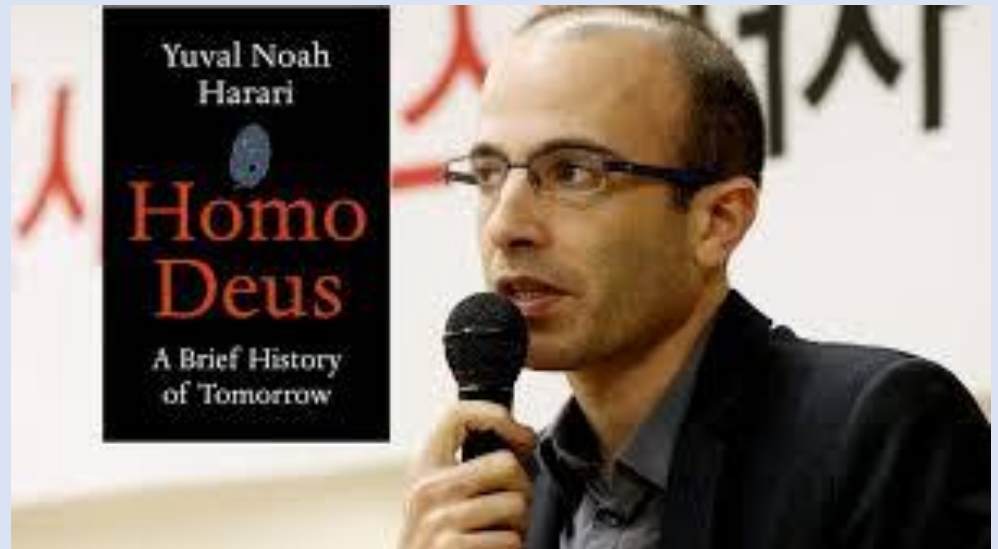
Phronesis + Techne = Wijsheid

- Daarom *wijs*begeerte en niet *kennis*begeerte
- Gekoppeld aan leeftijd (“men moet veel meegemaakt hebben om wijs te zijn”)
- **Maar:** wetenschappelijke kennis staat hoger dan phronesis en techne
- Daardoor vaak minder gewaardeerd

2. Grijs

Zeer verwarrende situatie!

- Groeiende literatuur over levensduurverlenging
 - Yuval Noah Harari
 - *Homo Deus* (2015)

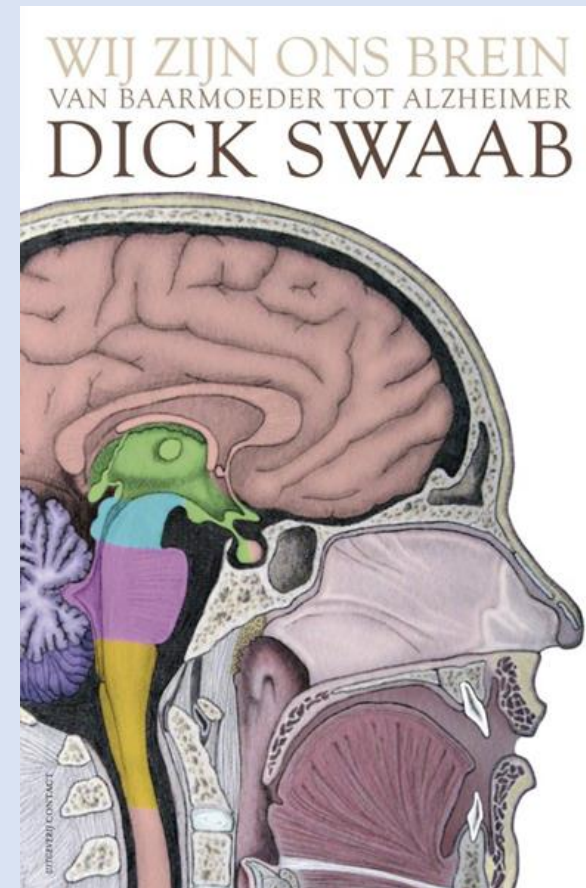
- Technologie verlegt grenzen van ouder worden
 - Zelfs onsterfelijkheid wordt verdedigd
 - Ziekte zal verdwijnen
 - Geest onafhankelijk van drager dus ook in een computer

Opmerking:

Relatie geest-lichaam is een diep filosofisch probleem!

Tegelijkertijd:

Discussie of zorg verstrekken aan ouderen nog wel zin heeft

Dan ook het moment van overlijden

- Hoe omgaan met de dood?
- Diep filosofisch-menselijk probleem
- Hoe omgaan met het leven met een specifiek moment voor ogen?
- Het 'achterwaartse' leven: terugtellen van dood naar geboorte

Jaco Van Dormael:
Le tout nouveau testament

3. Puber

- Gedurfde vergelijking?
- Opvallend hoe groot de gelijkenissen zijn zowel lichamelijk als mentaal
- Belangrijke transitie in een mensenleven
- Volwaardige levensfase en geen 'coda'

Lichamelijk

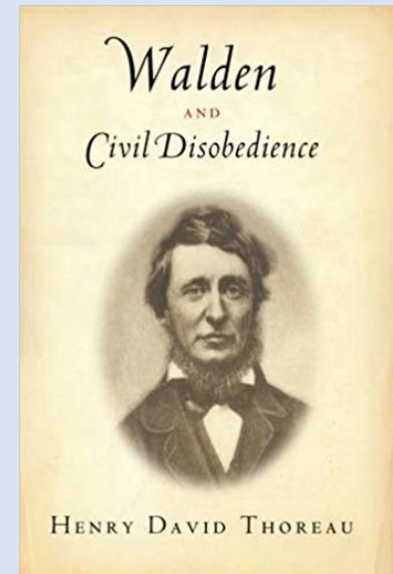
- Lichaam ondergaat belangrijke wijzigingen
 - Vaak ongewild maar het is er wel
- Onhandigheid voor gevolg
 - Struikelen wordt een levenswijze
- Zeker ook op het seksuele vlak
 - Reeds voldoende aangetoond vandaag
- Omgaan met leeftijdsgenoten

Mentaal

- Onzekere toekomst
 - Opnieuw een veelheid aan scenario's
- Zelfstandigheid wordt een centraal thema
- Je kon er niet snel genoeg zijn maar nu je er bent ...
- Omgeving verandert continu
 - Vaak niet meer actief betrokken
 - Het voortdurende verdwijnen van anderen

Daarom pleidooi voor geronto-puberaal gedrag

- Omgeving moet jou leren accepteren
- Aandacht opeisen is een recht
- Vrije meningsuiting tot aan de grens
- ‘Geronto-burgerlijke’ ongehoorzaamheid
 - David Henry Thoreau voor de derde leeftijd

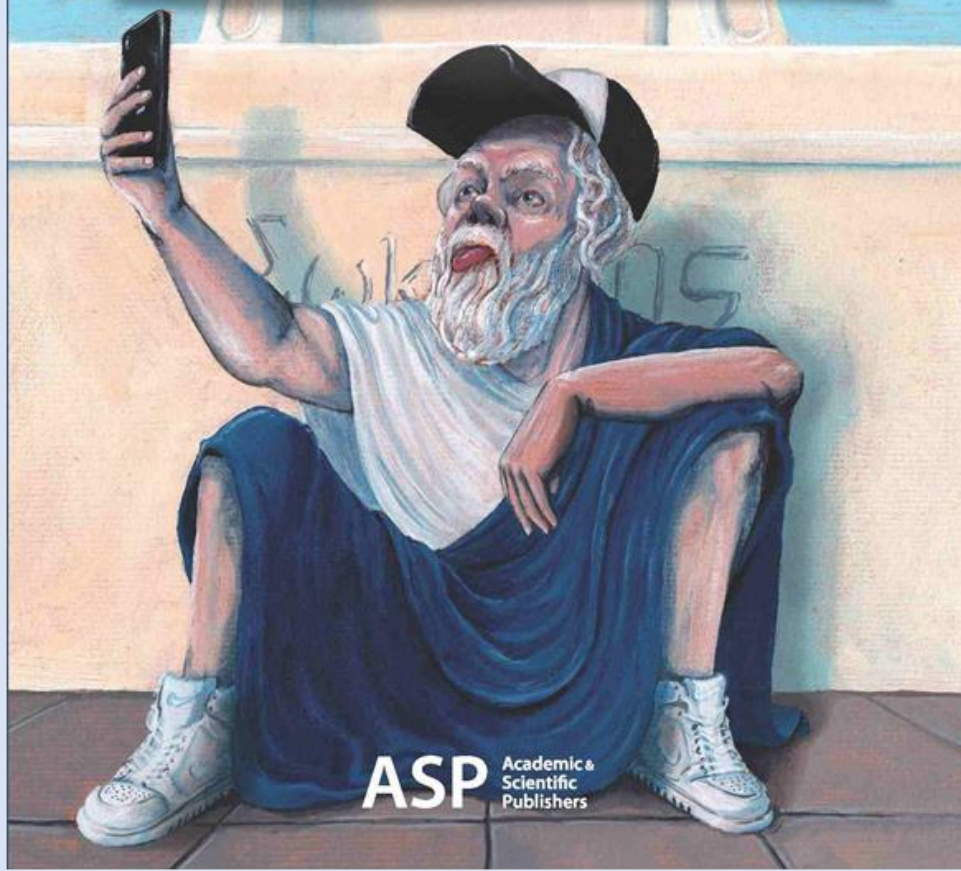
“Ik hou er niet van om aangesproken te worden als kleuter. Hier zeggen ze ‘mevrouw’ tegen me in plaats van ‘Jeanneke’.”

— J., resident

— JEAN PAUL VAN BENDEGEM —

WIJS GRIJS & PUBER

PLEIDOOI VOOR DE BURGERLIJK ONGEHOORZAME SENIOR

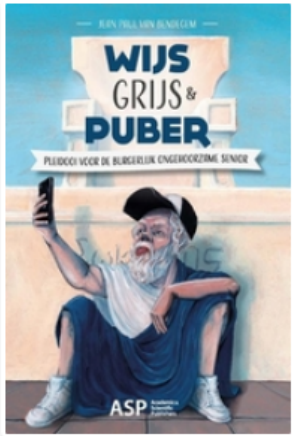
ASP Academic &
Scientific
Publishers

— JEAN PAUL VAN BENDEGEM —

WIJS
GRIJS &
PUBER

Daisy
Nederlands

Wijs, grijs & puber : pleidooi voor de burgerlijk ongehoorzame senior

Jean Paul Van Bendegem (auteur)

Ouder worden is – zo zegt men vaak – een aflopende zaak, meer van hetzelfde, steeds minder. Niets is minder waar. De senior bezit wijsheid, resultaat van een levenslange ervaring, een unieke bron van inzicht. De senior wordt bovendien het eeuwige leven beloofd want ziekte en vergrijzing zullen tot het verleden behoren. Toch is er de gedachte dat de oudere een last is, een kost voor de samenleving. [lees verder](#)

Genre: Luisterboeken
Onderwerp: Ouderen
Distributeur: Luisterpunt, 2020

Luisterfragment

Aanvragen

— JEAN PAUL VAN BENDEGEM —

WIJS GRIJS & PUBER

PLEIDOOI VOOR DE BURGERLIJK ONGEHOORZAME SENIOR

OPROEP

Lanceren van de term
“grijsisme”

ASP Academic &
Scientific
Publishers